

Atskaite par dalību COPA – COGECA darba grupā

Dzīvnieku barība

23.10. 2019. Briselē

Darba grupas darba kārtība:

- 1. Tirgus situācija** (viedokļu apmaiņa, tai skaitā par vitamīna B2, ko ražojis Bacillus subtilis KCCM-10445, attīstība), valstu izredzes, apaļā galda diskusijas;
- 2. Klimata izmaiņu pozīcijas dokuments:**
Dalībnieki piedalīsies "prāta vētrā", lai darba grupa veiktu ieguldījumu vispārējā klimata izmaiņu pozīcijas dokumentā. Kā, piemēram, attiecībā uz tirdzniecības ietekmi, uz siltumnīcefekta gāzu emisiju ieguldījumu lopkopības nozarē. Dalībniekiem jāiepazīstina ar jebkādu projektu, kas ir realizēts šajā aspektā;
- 3. Prasības par barību, kas nav ģenētiski modificēta:**
Apaļā galda diskusijas par šīs norādes izmantošanu attiecībā uz dažādiem lopkopības produktiem dažādās dalībvalstīs un jebkura ģenētiski nemodificētu barības juridiska definīcija saskaņā ar nacionālajiem valsts tiesību aktiem. Dalībnieki tiks uzaicināti piedalīties kopējā nostājā saskaņotā norādē par ģenētiski nemodificētu barību, ņemot vērā pašreizējo situāciju viņu dalībvalstīs;
- 4. DG SANTE prezentācijas:**
 - Viedokļu apmaiņa par DG SANTE jaunās ārstnieciskās barības likumdošanas ieviešanu;
 - Jaunākā informācija no DG SANTE dzīvnieku barības ekspertu grupu;
 - Jaunākā informācija par PAP` s;
- 5. Jaunākie labojumi un papildinājumi ES Barības Katalogā un barības materiālu reģistrācijā;**
- 6. Jaunākā informācija par Eiropas Komisijas piedāvājumu Riska analīzes modeļa caurspīdīgumam un ilgtspējai pārtikas ķēdē;**
- 7. Citi jautājumi.**

Darba grupā piedalījās ZSA eksperte Aija Rozenfelde.

Sanāksmi vada Riccardo Siligato, PhD LLM (molekulārās bioloģijas doktors ar iepriekšējo darba pieredzi EFSA juridiskajā nodaļā. Papildus kvalifikācija: kvalitātes sistēmu vadība).

Kopš šā gada februāra atbildīgs COPA-COGECA darba grupās par sekojošām tēmām:

- Pārtikas nekaitīgums, uzturs un informācija patērētājiem;
- Dzīvnieku ēdināšana un barības drošība;
- kvalitātes nodrošināšana;
- lauksaimniecības produktu veicināšana.

1. Tirgus situācija

FR nobažījiesies par ĀCM izplatību, aicina īpašu uzmanību pievērst biodrošības pasākumiem, tai skaitā to akcentēt dzīvnieku labturības darba grupā (vadītāja Paula de Vera).

CZ šogad ir par 8% augstāka raža, nav mikotoksīnu. Rapšu raža ↓, zemāks eļļas saturs.

FI ļoti laba graudaugu raža.

AT laba raža kukurūzai; mazs siena ievākums, tāpēc to iepērk no IT. AT Ekonomiku ietekmē kokmateriālu cenas, kas ir zemas.

DE plaši zemnieku streiki ar traktoriem saistībā ar vājo valdības atbalstu lauksaimniekiem. Jau atkal ir parādījušies plaši uzbrukumi medijos jauniekiem, vainojot tos klimata izmaiņās. Sabiedrības spiediena rezultātā daļa jauno zemnieku pārtrauc savu lauksaimniecisko darbību. Kukaiņu proteīns ir topā, to atbalsta Zaļā partija. DE ražu šajā sezonā ietekmēja jaunie ES minerālmēsļu noteikumi. Īpaši zema rapša raža, ko saista ar biocīdu izmantošanas liegumu. Kopumā tomēr graudaugu raža ir laba, neskatoties uz sausumu /karstumu /lietu.

LV miežiem, kviešiem labs proteīns, ~ par 1% augstāks kā vidēji citos gados. Kviešiem, pateicoties labam krišanas skaitlim (no 260 s sākumā, līdz 300 s ražas beigās). Daudz 1. un 2.grupas pārtikas kvalitātes graudi. Rapšiem zems eļļas saturs 41 – 42%, lielas vasaras rapša platības nenokūla laika apstākļu dēļ.

2. Klimata izmaiņu pozīcijas dokuments

Prezentē Raulie-Jan Albert. Septembrī dokuments ir apstiprināts, šobrīd to prezentē visās darba grupās. Apstiprinājuma elementi:

- Jaunas augu slimības, to parādīšanās neparastos reģionos, kas radušās klimata izmaiņu dēļ.
- Lai piemērotos klimata izmaiņām, zemniekiem nepieciešamas jaunas iemaņas un zināšanas, kā arī pārejas periods adaptācijai jaunajos apstākļos. Eiropas zemniekiem un kooperatīviem nepieciešama pieeja tehnoloģiju inovācijām, lai veiksmīgi konkurētu jaunajos apstākļos un spētu piedāvāt patērētājiem augstvērtīgus produktus.
- Nepieciešamas jaunas dzīvnieku audzēšanas tehnoloģijas, t.i. atbilstoša ģenētika, efektīvāka barības konversija.

Problēma ir faktā, ka visā ES jāsamazina emisija, t.i. par katru cenu. Zemniekus un mežu īpašniekus būtu jāatalgo par oglekļa piesaistīšanas rezultātiem ar uz tirgu balstītiem kredītiem. Lauksaimniekiem ir svarīgi, lai pašreizējā prakse netiktu sodīta. Jebkādi centieni samazināt emisijas, izņemot stimulu un papildu pakalpojumu sniegšanu, izraisītu ES lauksaimniecības nozares sašaurināšanos un tās konkurētspējas zaudēšanu! Vairāk info: <https://farmersclimact.eu>

FR prezentēja savu dekarbonizēšanas modeli, kurā ir iesaistīti lauksaimnieki, pārstrāde un tirgotāju ķēdes, kopumā šobrīd 79 biedri. Pievienošanās *Duralim modelim* ir brīvprātīga, neradot papildus sertificēšanas izmaksas, izmantojot 2 esošās nacionālās shēmas (0 atmežošana un vietējie proteīna avoti). Projekts uzsākts septembrī. Labā ziņa: tiek uzsvērts, ka lauksaimniecība nemitīgi uzlabo savu CO₂ emisiju. Kas bija vakar, šodien ir jau pagātne, un rīt būs vēl labāki rādītāji. *Duralim* ambīcijas uz 2025. gadu: 100% ilgtspējīgas piegādes ar nulles atmežošanu. Par šo katrai dalībvalstij jāiesūta priekšlikumi dzīvnieku barības

(ēdināšanas) aspektā Dzīvnieku barības darba grupas priekšsēdētājam J.Poulet, lai varētu izveidot kopīgu pozīciju un iesniegt R.Siligato.

3. Prasības par barību, kas nav ģenētiski modificēta

R.Siligato prezentācija. Šobrīd nav ES saskaņotu noteikumu vai definīciju par dzīvnieku izcelsmes produktu prasībām, lai tās varētu pretendēt uz “ģenētiski nemodificēta” tipa norādēm. Tāpēc dažās ES dalībvalstīs valstu iestādes pieņēma tiesisko regulējumu un / vai privātā sektora sertifikācijas noteikumus. Jau 2013. gadā ES Komisija publicēja ziņojumu par „GMO-brīvu pārtikas marķēšanas shēmām”, kas parādīja ievērojamas atšķirības noteikumu un prasību ziņā attiecībā uz visiem šiem elementiem, tostarp valsts tiesību aktos noteikto juridisko prasību gadījumā. Pašreizējā tirgus informācija norāda uz pieaugošu pieprasījumu pēc barības, kas nav ģenētiski modificēta (GM), dažās dalībvalstīs un dažām dzīvnieku sugām. Faktiski ir lielas atšķirības un dažādība starp ES valstīm un attiecīgajām dzīvnieku sugām. ASAJA, Spānija (lielākā lauksaimniecības profesionālā organizācija Spānijā ar vairāk nekā 200 000 biedru, kas strādā tieši zemnieku saimniecībās, gan īpašnieki, gan uzņēmumu īrnieki, piemēram, ģimenes locekļi, kas sadarbojas ekspluatācijas pasākumos) kategoriski noraida šāda veida marķēšanu, jo uzskata, ka tā ir maldinoša, kropļo tirgu un ir nevajadzīga. Jo, kā mēs saprotam, ja produkts ir drošs, pārbaudīts ES, nav pieļaujama diskriminācija tā lietošanas gadījumā, jo notiek tirgus kropļojumi, kas neko nedod patērētājam. CH un FR ir savas nacionālās shēmas ar dažādiem periodiem dažādām dzīvnieku sugām. Kontrolē neatkarīgas sertifikācijas iestādes. Nav paredzētas soda naudas, tiek uz laiku liegta iespēja lietot GM brīvo marķējumu. FR galvenais motīvs: nesagādāt patērētājiem papildus izmaksas un problēmas! AT vairs nav cūkas, kas barotas ar ĢM soju, un tas ir sociālās ietekmes rezultāts.

4. DG SANTE prezentācijas

Piedalās V.Trunks un Asemi Thomas (jurists), kurš informē par jaunu kārtību, kā pieņemami saistošie akti. Dzīvnieku barības EK Sociālā dialoga grupai nav iedalīta nauda ekspertu dalībai, tāpēc būs fiksēti daži pārstāvji. V.Trunks: ārstnieciskajai barībai (ĀB) galvenais fokuss uz 24 antimikrobiālo līdzekļu savstarpējo piesārņošanu (angliski Crosscontamination), t.i. noteikt augstākos limitus katrai dzīvnieku sugai, balstoties uz EFSA slēdzienu, kurš tika publicēts 2019. gada martā. Ieskaitot rezistences pētījumus, EFSA bija 3 ekspertu grupas (dažādām substancēm max limiti, references limiti, analītiskās metodes, izmantojamās molekulas, atbildīgās references laboratorijas). Īpaša uzmanība pievērsta homogenitātes testiem. DE izveidotas vadlīnijas. Svarīgi ► 106 § runā par alternatīvām ĀB, piem. ar ūdeni, orālie pulveri uz barības (angl. On top). Pamatojums → legalizēt pašreizējās darbības, kuras V.Trunkam ir zināmas. Pašreiz vēl nav noteikts konkrēts datums, jo visa informācija (tai skaitā no EFSA) ir jāapkopo. Iespējams, ka tas būs 2024.gada septembrī. Tas ir jauns risinājums, tāpēc nevar konkrētizēt laiku. Pirmais deleģētais akts varētu būt ~2020.gadā. Paketē varētu būt 1 deleģētais akts (kopā 25) par ĀB, šajā laikā var sagatavot nacionālos likumdošanas aktus. Spāņi to ir izcēlušī, jo antimikrobiālo līdzekļu administrēšana ar ūdeni ir precīzāka. V.Trunks apsoltīja piedāvāt vadlīnijas vai kaut ko līdzīgu tām, lai lietotu medikamentus ar ūdeni vai „on top”.

DG SANTE stratēģiskais plāns - labāk izmantot ilgtspējīgu barību. Kolagēns un želatīns varētu būt šajā kontekstā no „bijušās pārtikas” izmantošanai visiem, izņemot ne-atgremotājiem (angl. non-ruminants). Par PAP's izmantošanu barībā V.Trunks sāka ar

insektu proteīnu, kura ieviešana no 2017. gada zivju, putnu un cūku barībā ir sekmīga, raugoties no uzraudzības viedokļa. Tālāk paplašinās cūku PAP` s izmantošana putnu barībā, simultāni ar insektu miltiem. T.i. šobrīd bloķēts, jo nav analītiskā metode, lai noteiktu aizliegto proteīnu putnu barībā. Ir bijuši ļoti daudz viltus „+” zivju barībā, tāpēc precīzē metodi. Paredzams, ka tas nebūs ātrāk par Ziemassvētkiem vai ~2020. gada sākumā. Par putnu proteīnu cūku barībā → joprojām politisks lēmums. Šā gada sākumā V.Trunks nosūtīja EFSA` i pieprasījumu par atgremotāju kolagēna izmantošanu dzīvnieku barībā, pārskatīt riska novērtējumu. Ja EFSA nolems, ka ir labi, varētu ~ 2020.gadā atjaunot izmantošanu (t.i. kontekstā ar bijušo pārtiku). DG SANTE stratēģiskais plāns ir labāka ilgtspējīgas barības izmantošana. Kolagēns un želatīns varētu būt šajā kontekstā no bijušās pārtikas izmantošanai visiem, izņemot ne-atgremotājus.

5. Jaunākie labojumi un papildinājumi ES Barības Katalogā un barības materiālu reģistrācijā

R.Siligato. No 4. oktobra ES Barības Katalogam ir jauna mājas lapa. FEFANA palīdzējusi izveidot kontrolosarakstu (*angl. checklist*), kur ievietot savu pieprasījumu. Tas uzreiz parāda, vai produkts ir piedeva vai barības līdzeklis. Lapa ir angļu valodā, tai ir 4 dažādi līmeņi: publiskais, varas iestādēm, ES barības ķēdes darba grupai barības sastāvdaļu kataloga izveidē (*angl. EU Feed Chain Task Force on the Catalogue of Feed Materials*) un menedžeriem.

Links šeit: <https://www.feedmaterialsregister.eu/>

Turpinās darbs pie kaņepju blakusproduktiem - ir noteikts maksimālais THC limits (kas var izraisīt intoksikāciju) 0,2%. 17. oktobrī dokumentācija nosūtīta DG SANTE. Sevišķa interese par virzību ir bioloģiskajiem zemniekiem. Papildus info šeit:

http://www.emcdda.europa.eu/news/2018/low-thc-cannabis-products-being-sold-in-the-EU%E2%80%93key-legal-issues_en

6. Jaunākā informācija par Komisijas piedāvājumu Riska analīzes modeļa caurspīdīgumam un ilgtspējai pārtikas ķēdē

R.Siligato, izmantojot Anastasia Alvizou (DG SANTE, pārtikas ķēdes zinātnes un ieinteresēto personu attiecības). Laika grafiks: Eiropas Parlaments apstiprināja 17.04.2019.; Padome apstiprināja 13.06.2019.; jaunā Regula publicēta Oficiālajā Vēstnesī 06.09.2019. Sekojoši pēc tā stāšanās spēkā 20 dienas pēc publicēšanas to sāks piemērot pēc 18 mēnešiem (tātad 2021. gada marta beigās). Šajā laikā gan EK gan EFSA jāveic plānoto un iesniegto pētījumu sabiedriskās apspriešanas un konsultācijas.

Klātesošie pauda cerības, ka tādējādi tiks uzlabota ES riska novērtēšanas pārredzamība un ilgtspējība, studiju kvalitāte un uzticamība. Īpašu uzmanību pievērsīs ārējo laboratorisko pārbaudžu pārbaudēm. Mēs joprojām ticam EFSA viedoklim, bet komunikācijai vajadzētu uzlaboties (piemērs ar Glifosātu). Studijā un projektiem ir iedalīti 20 milj. EUR.

Nākamā darba grupa paredzēta 25.03.2020.

Atskaiti sagatavoja eksperts

Aija Rozenfelde